

'De oorsprong van de mens
is geworteld in de natuur.'

— ESSAY —

Wat Bosjesmannen in Botswana ons leren...

Natuur is **de essentie** van ons bestaan

Het lijkt gerechtvaardigd te veronderstellen dat de mensheid de meest ontwikkelde en intellectuele soort is die ooit op aarde heeft geleefd. Tegelijkertijd zijn we – om uiteenlopende redenen – op de knieën gebracht door een virus dat technisch gezien geen levend wezen is. Hoe heeft dit kunnen gebeuren? Hoe konden we zo ver afdwalen van de blauwdrukken van de natuur?

TEKST **ALAN MCSMITH**

In de afgelopen achttien maanden is de covidpandemie als een dikke mist op ons neergedaald. De sociale en biologische impact is enorm en heeft ieder van ons laten ervaren hoe belangrijk het ecologische evenwicht is. En terwijl we langzaam uit de mist tevoorschijn komen, wordt duidelijk dat we ons moeten bezinnen op onze relatie met de natuur.

De relatie met de natuur vormt al meer dan drie decennia de basis van mijn werk als wildernisgids. Ik laat mensen de diepe betekenis en de iconische rol van Afrika ervaren, terwijl ikzelf diep geïnspireerd ben geraakt door de ontmoetingen met Bosjesmannen, ook San genoemd, in Botswana, de oudst bekende cultuur ter wereld.

DE EERSTE MENSEN

Er valt veel te leren van 'de eerste mensen' en hun samenwerking met hun omgeving, waarin de aarde als moeder wordt beschouwd en al het leven wordt gezien als essentieel en gelijkwaardig. Deze 'eerste mensen' zijn onderdeel van één gemeenschap van deskundige jagers en spoorzoekers, bekwame apothekers die medicijnen samenstellen uit planten en kruiden en genezers van kwalen variërend van beenbreuken tot hoofdpijn. Samenwerking is altijd het fundament van de gemeenschap geweest.

Dergelijke gemeenschappen leefden in de diepe Kalahari, een van de meest uitdagende en moeilijkst begaanbare landschappen op aarde. De mensen maken hier deel uit van een hechte gemeenschap, gebaseerd op de verbondenheid met de natuur met waarden als empathie, nederigheid en een diep gevoel van 'weten'.

Moderne begrippen als *natuurbehoud*, *ecologische duurzaamheid* of *regeneratie* kenden de Bosjesmannen niet. Ze hebben er niet eens woorden voor, omdat het in hun natuur verankerd was en een discussie er ook nooit over nodig was. Het was er gewoon. Vanzelfsprekend. Altijd.

Dit geldt precies zo voor andere traditionele of inheemse gemeenschappen in de wereld. Allemaal delen ze een fundamenteel geloof over het leven op aarde: hoe minder je neemt hoe minder je hoeft te vervangen. Er is een gemeenschappelijke draad die door hun culturen is gewoven ook al zijn de afstanden tussen die volkeren soms groot. Voor hen is natuur-

behoud geen entiteit, handeling of gedachte, maar de essentie van het bestaan. Door een tijdje in de oeroude wildernis te verblijven – ongeacht wie we zijn, wat we doen of waar we vandaan komen – verbinden we ons opnieuw met onze oorsprong. Dit proces noem ik 'herverbinding' met wie we zijn. Diep in ons is de verbinding er namelijk al, alleen zijn we hem kwijtgeraakt. Herverbinding voelt aan als thuiskomen.

WHAT'S IN IT FOR US?

Op welke manier is dit relevant voor onze wereld van 2021, specifiek in Nederland en binnen de setting van je sociale, professionele en persoonlijke leven?

Graag leg ik uit wat ik bedoel. Dertig jaar geleden zou het uitermate uitdagend zijn geweest om hier een eerlijk gesprek over te voeren. De meerderheid van de mensen die ik ontmoette, 'snapte' de diepere betekenis van natuur en van leiderschap niet. Nu echter – en ik geloof dat de pandemie hier veel mee te maken heeft – is het veel gemakkelijker om te spreken over in balans zijn met de natuur; ook voor mensen die voorheen er niet veel mee op dachten te hebben. Alsof

'UITEINDELIJK ZAL ONZE OMGEVING BIJ ALLES WAT WE DOEN LEIDEND DIENEN TE ZIJN'

San, de diepste voorouderlijke bron van kennis op aarde.

druppels van bewustzijn samenkomen in een rivier die alsmaar krachtiger gaat stromen. Een flow die erkent dat we als samenleving anders moeten leven met onze natuurlijke wereld. Minder consumptief. Minder dwangmatig.

Misschien is het grootste obstakel het idee dat dit concept van 'less is more' ons pijn zal doen, dat het een negatieve invloed heeft op ons leven en op ons inkomen en dat ons idee van welzijn en onze economie en samenleving onder druk zal komen te staan.

Dit schaar ik echter onder de ideeën van egocentrische gemeenschappen die zich vooral concentreren op 'what's in it for me' in tegenstelling tot 'what's in it for us'. Juist door ons opnieuw te verbinden met onze oorsprong en de spoorzoeker in onszelf, kunnen we enorm veel denk- en daadkracht activeren. En verandering – geworteld op samenwerking, zoals bij de Bosjesmannen – zal juist niet uitdagend of onrealistisch zijn, maar zal een volledig natuurlijk proces gaan worden. Het loslaten van ideeën en overtuigingen kan organischer zijn dan je denkt.

BESCHERMER

Moeder Natuur, onze stille beschermer, geeft ons het besef van welzijn en geborgenheid terug waar we zo naar hunkeren. Haar herstellend vermogen zal een blijvend positief effect hebben op de ontdekkingsreis naar onszelf. Het geeft ons een gevoel van verbondenheid te midden van een snel veran-

'DE ESSENTIE IS DAT DE MODERNE MENS IN FEITE ONVOLDOENDE 'WEET'

derend landschap en biedt ons de ruimte om balans te vinden temidden van alle veranderingen in ons persoonlijk als zakelijk leven. Hierdoor kunnen we het proces van wat we vooruitgang zijn gaan noemen, omdraaien naar een proces waarin innovatievermogen, herstel en ecologische alertheid centraal staan. Om zo de genialiteit van de mensheid – om de tuin geleid door wetenschap, techniek en technologie – weer te integreren met waar wetenschappelijke ontdekkingen oorspronkelijk voor bedoeld waren: exploratie en niet uitbuiting. Als we daadwerkelijk vanuit de natuur gaan handelen, waarbij het welzijn van onze omgeving centraal staat, ligt er een totaal andere toekomst binnen handbereik.

ESSENTIE

Natuur heeft een helende en verlossende werking. Voor wie dit inziet, is de natuur niet langer een plek waar je even naar toe kunt gaan, maar is het iets veel waardevollers. Dan zie je dat natuur geen verpozing is voor de zondagmiddag, maar dat de natuur in ons is, dat wij natuur zijn. Dan weet je dat

Bosjesman kennen geen woord voor natuurbewoud.

natuur onze bescherming verdient. Of het nu oorspronkelijke Afrika, een bos, een berg, de kust of een rivier is; als je het van binnen ervaart, word je vanzelf natuurbeschermmer. Je voelt dan vanbinnen het geweld en de pijn die we de natuur aandoen. Natuurlijk kunnen wetenschap, technologie, communicatie en onderwijs ons informatie aanreiken om op een andere manier te gaan leven, maar met een natuurervaring komen mensen direct in actie.

Terwijl *kennis* voortkomt uit het assimileren van de gegevens om ons heen, komt *weten* uit een heel andere ruimte. Het komt niet van buitenaf, maar van binnenuit. Kijk diep in de ogen van een doorgewinterde San-spoorzoeker, een wijze Indiase sjamaan of een aboriginal-ouderling en je zult het verschil zien.

Misschien is dit de essentie van de moderne mens. Ondanks alle gemakken die het moderne leven ons biedt, 'weten' we in feite onvoldoende. ■

LEADERSHIP TRAIL

Alan McSmith en de stichting New Financial Forum zijn voornemens in juni 2022 een meerdaagse Leadership Trail te organiseren naar de Okavanga Delta in Botswana. Meer informatie? Mail dan naar willem@newfinancialforum.nl.

ALAN MCSMITH

Alan McSmith is dertig jaar wildernisgids en natuurbeschermmer. Hij woont in Zuid-Afrika en faciliteert wilderniservaringen en transformatieel leiderschapstrajecten in verschillende Afrikaanse landen. In de wildernis laat hij het belang en de betekenis van natuur diep ervaren, evenals de urgentie om ons natuurlijk erfgoed te behouden en te herstellen. Het liefst begeeft hij zich temidden van kuddes olifanten. Alan is tevens een inspirerend spreker en auteur. Voor het New Financial Magazine schrijft hij over zijn wilderniservaringen.

Meer informatie: www.alanmcsmith.com